

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félévre 6 frt., negyedévre 3 frt.

Előfizetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendőké:

Helyben előfizethető: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztény P. kereskedéseiben. Egyes szám ára 5 kr. o. e.

Szerkesztői szállás: belső-tördeltűző 122 sz.

Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett 2. sz., az emelet hátsó részében.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haasenstejn és Voglnerl (Neuer-Markt 11. sz.), Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Süddeutsche Annoncen-Expedition, Stuttgart.

Nyilttér sora 20 kr.

A „KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY“

1872 szeptember 1-jétől mindennap egész nagy iven jelenik meg, előfizetési díj 1872 szeptember-decemberre 4 forint oszt. ért.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizető után tisztelet-példánnyal szolgálunk.

Lapunk új berendezése.

A n. t. olvasó közönséghez!

Czélünk buzgóan, erélyesen és nagyobb hatályal szolgálni a hazai közügyeket, pártunk és polgártársaink érdekeit. T. olvasóink támogatását azzal egész iven adunk. Tehát előre áldozatot hozunk a mindig lelkesebb felkarolás reményében. Ez átalakítás folytán többé egyetlen érdekes közlemény se marad ki lapunkból; valamennyi rovatainkat meg bővítjük, s így pártunk és a n. tisztelt olvasó közönség igényeinek és szükségének illően eleget tehetünk.

A „Kolozsári Közlöny“ szellemi megerősítésére, tartalomdúsá, változatossá és érdekessé tételére számos jeles tollu munkatársat nyertünk meg országzerte; műveikkel gyakran fognak találkozni a lapok tisztelt olvasói. Oly férfiakat igyekeztünk lapunk köré gyűjteni, kik a napisajtó tapasztalatokban gazdag iskolájában tanulták megérteni, követni a maga idejében! E férfiak fogják, régi munkatársainkhoz csatlakozva, figyelemmel kísérni a közélet folyamát, a bel- és külpolitika, az állami és társulati közélet mozzanatait.

Vezér- és másodcikkben világítjuk és vitatjuk meg a napikérdéseket bátor hangon, de eszélyesen; ha kell élesen, de mindig ildomosan szólunk azok megoldásához; érekekkel fogunk harcolni s használandjuk a csipős gúnyt is, de a személyeskedés avagy ép a gyanúsítás undok fegyvereihez soha sem nyulunk.

A tapasztalat tanított meg minket, kik e lap körül sorakoztunk, arra: **mit, hogyan és mikor** kell elmondanunk, hogy az a köz javára váljék. Ismerjük a becsületes journalistica tizparancsát: igazságerzet és törvénytisztelet; a jogok és kötelek kölcsönössége és méltányosság; eszély, józanság és tapintat; a haza érdekének mindenek fölé helyezése, a párt érdekeinek hű szolgálata, — végre a hű népszerűség-hajbászatnak elkerülése.

Mi a „Kolozsári Közlöny“ érdekességét annak tartalomdúsá teteleiben fogjuk keresni, és nem abban, a mi botrányos vagy borzasztó; efféle szellemi táplálékhoz ezután sem akarjuk t. olvasóinkat szoktatni. Adunk mulattatva ismeretterjesztő **tárczákat, bel- és külföldi lapszemléket**, figyelmesen szerkesztett **belföldi és külföldi rovatot**, sok tapintatoson megválogatott **ujdonásokat**. Figyelemmel kísérjük a hazai nyilvános tudományos, szak-, pénz- és hitelintézetek, egyletek működését; szóval: arra fogunk törekedni, hogy a „Kolozsári Közlöny“ olvasói feltalálják lapunkban mindazt, a mi bel- és külföldön megemléstésre méltó.

Nemcsak a bel- és külföldi journalisticát tartjuk szemmel, s **eredeti táviratokat** hozunk a nevezetesebb eseményekről, hanem **külföldi és pesti eredeti tudósításokról**, ez országzészben ügyes levelezőkről is gondoskodunk.

A három császár berlini találkozásáról, az ottani ünnepélyekről, tárgyalásokról **Rd. derek német hazafi fog értesíteni**, ki köztünk sajátította el a magyar nyelvet, s a mellett, hogy nemzetünk iránt kiváló rokonszenvvel viseltetik, a berlini befolyásos körökből is vannak ismerői.

Bécsi levelezők ezután is megígérte közreműködését; **pesti** munkatársaink kettőzöttet erővel fognak a munkához, miután lapunk terét kibővítették, s a megnyitandó parlament tárgyalásai közérdeku anyagot nyújtanak e gyakorlott tollu írónak.

Az országgyűlés megnyílása napján.

Ilyen Magyarország királya s népképviselői ismét összegyűltek a népfelség egyik legszebb, de egyszermind legnagyobb felelősséggel járó jogának — értjük a törvényhozási jogot megszerezve, gyakorlására. Szép az, mert azt mutatja, hogy hazánk összes népe önsorsának ura, hogy uralkodója nem korlátlan ur, a ki tetszése szerint emeli érvényre akarátát, hanem a két államhatalmi akaratnak, a parlamenti szabad vita terén, egyesülése az, a mi törvényerőre emelkedvén, irányozza az országos politikát, az együtt hozott törvény előtt meghajlásra kényszeríti a népet és királyt egyaránt.

De nagy felelősséggel is jár ez. Mert az önkormányzattal bíró nép hozott törvényeinek czéltalansága, államügyei vezetésének rossz irány, vagy állami intézményei hiányos, voltáért, általában hona elmaradottsága vagy épen alacsonyléte miatt magán kívül mást nem vádolhat.

A népfönség egyik látható kifejezése, a király, most is ugyanaz; de a másik, a képviselő és az ebből kiemelkedő kormány esetenként kisebb-nagyobb változáson megy át.

E napon is egy új képviselő gyűlt össze, a mely az igazoltatás után törvényes alakot s alapot nyerve, nem egy új törvényt hozand, s hihetően változásokat idéz elő a kormányban is.

Ohajtjuk, hogy az egybegyűlt új képviselőt a békülékenység szelleme hassa át, hogy nagy küldetésének magaslatára emelkedjék akkor, midőn a végbement választások felett ítéletet tartand.

Ha valahol, nálunk áll a közelebbi választásokról: Iliacos intra muros peccatur et extra. Mindenk párt annyira felhasználtilos és szabad eszközöket saját térfiai mellett, hogy jó lelkiismerettel egyik is a másiknak semmit szemére nem vethet. Nehány választókerületben az egyik, másokban a másik párt hivi lehet öntudatlan sülyedtek le a közérkölsiséget alá-ásó cselekvésekre, annyira, hogy alig mondhatni képviselőtünk a nemzeti akarat hű kifejezésének az előtt, mig az egy szigorú bírálaton át nem megy.

És a vidékek hibáit, rövidlátását, és sze-

mélyes politika-üzését a parlamentnek folytatni nem szabad. Valamely választó-kerület lehet elfoglalt saját választóját, de az nem, hogy az alkotmányos törvénytelenségeket igazolja.

Ily helyzetében a dolgoknak, kötelessége a pártoknak az egymás iránti igazságosság és a kölcsönös kimélet. Másik, a mi szintén felelté ohajtandó, hogy a nézet- és pártkülönbség egymás gyűlölöivé ne tegyen, üldözésé ne fadjuljon, mindenek felett ez által kiirtási törekvéseknek tér ne nyíljk, arra vágy ne ébresztessék. A küzdelemnek vége, a választó-kerületben történeteket a parlamentbe léptekor felelde el a képviselő, a vett és adott serelemek emléke ne maradjon ekkorra, s töltse be lelkét egyedül a haza közjájának szeretete és annak előmozdítására való komoly törekvés.

Pedig a történelem tanúsítása szerint nemzetünkben szerfelett nagy arra a hajlam. Szent István Kupával, I. Károly Csák Mátéval, I. Ferdinand Zápolyával, valamint Báthori István Békessel, Báthori Endre Gálival, I. Rákóczi Bethlen Istvánnal és Zolyomival, Apafi Bánfi Dénessel s az utóbbi században az osztrák uralkodó-ház a Rákóczi-házzal, Zrinyi és Nádasdiékkal mind az üldözés és kiirtás politikáját követte, a minek kezdete eleinte csak új politikai nézetkülönbség volt, mit hihetően bölcsesség és igazságos eljárás kiegyenlíthetett volna.

1848 előtt is voltak pártok s Kossuth és b. Eötvös egyfelől, gr. Széchényi és gr. Dezséffy Aurél másfelől a legkeményebb harczot vívták együtt a parlamentben és hírlapiródom terén, Magyarország politikai reformálásának aristocratiai vagy democratiai irányban végrehajtása ügyében; Kovács Lajos Szathmármegyében a Tyukodiak, Deák Ferenczet Forintos buktatta meg Zalavármegyében. Ezek helyi bajok voltak, muló rosakat, való hogy idéztek elő, de irtó hadat nem izent hazafi hazafinak, párt pártra az intentio gonoszsága rut bélyegét sütni nem igyekezett.

Vajha a nemzet józan szelleme most is megóvna ettől minket!

A verificatio alkalmával a pártoknak kiegyeztetését szintén hathatósan ajánlanunk kell. A ki látta a közelebbi választások alkalmával a társadalomnak csaknem fenekestől felforga-

tását, munka helyett a hetekig dözsölést, ingyen-vagyonhoz jutást, egymás elleni fenekesítést a nem fog új választásokra egykönnyen alkalmat nyújtani. Fáj a lélek a megvesztegetésnek oly nyíltan üzése fölött, a mint azt itt is amott is látni lehetett. Hogy legszenetebb polgári jogát valaki oly büns lelkiismeretlenséggel bocsassa áruba, a mint ezerek tették — azt méltóan megróni, ros következményeitől eléggé félni nem lehet.

Hadd forradjanak be a sebek, nem kell azokat felszaggatni. És aztán haladéktalanul a legszigorubb törvényt hozni a megvesztegetések ellen. Ez hazánk égető szüksége.

Azt is kívánatosnak látjuk, hogy az új ülészak alatt újból megkísérelve legyen a nemzetiségek kibékítése, a mi alkotmányos állapontunknak velök békés alku után való elfogadtatása. Találjuk meg valahogyan egymás szívéhez az utat. Hátha ez érdekeink egyeztetése nehézségeit legyőzni segít. Ha azt az erőt, a mit egymás elleni vagy épen centrifugal küzdelemre fordítunk, a hazai közérdekeknek szentelhetnők, mennyivel nagyobb lenne az eszközölt jó s az ily módon kikerült baj és kellemetlenség összege! A háborúságnak utó-jára is békéséges-végének kell lenni. Minél előbb lesz meg ez, annál jobb.

Még egy szót erdélyrészi képviselőinkhez. Köztudomás az, hogy a mult országgyűlés-szak alatt e kis országzész érdekében nem történt annyi, a mennyi lehetséges és jogosan várható volt, és ennek okai épen képviselőink voltak, kik ezt az országgyűlés végén maguk is belátták s helyrehozni igyekeztek.

Most új alkalom nyílt a mulasztás kipótálására. A képviselő egyedül illetékes hű és igaz felvilágosítást adni a törvényhozásnak és kormányának a választó-kerületében létező specialis szükségekre és teendőkre nézve. Erre a képviselői tiszt öntudatosága, tanulmány és lelkiismeretesség kell. A ki a képviselés nem tisztét keresi és elvállalja, szükség, hogy választói érdekeit valóban képviselje is. Büns az, a ki vállalkozik, s kötelességét még is elhanyagolja. Nem elég csak a törvényhozási terembe eljárni, sőt olykor el sem járja, még is képviselői díjt venni — kell, hogy a becsüle-

tes férfi kötelezettségének becsülettel megfeleljen. Erdélyi véreink zúgolódnak, hogy Magyarországon nem hallották meg, érdekeikre nincs hivatva vannak szólni, szükségüket felfedezni, hallgatnak, jogainkat érvényesíteni nem bírják. Mi magunk vagyunk főbb oka és nem más mellözötésünknek. **Néma gyermeknek anyja sem érti szavát.**

Az országgyűlésen előterjesztendő tvjavaslatok tárgyalásának sorrendje.

A mult ülészakról maradt s az időközben készült tvjavaslatok száma oly imponans, hogy a kormánynak szükségképen arra kelle gondolnia, hogy az országgyűlési tárgyalások sorrendje ug yében a mennyire az ügy őt illeti, előleges megállapodásokat hozzon, s így a rendszertelenségnek és confusionnak elejét vegye. E sorrend megállapítása ügyében hirszerint nom rég minisztertanács tartott, mely azt határozta, hogy az elkészült tvjavaslatok tárgyalásuk sürgősségének szempontjából három osztályba soroztassanak. Az első osztályba azon előterjesztések tartoznak, melyek tárgyalását a kormány sürgőtelő fogja ajánlani. **A második osztályba** a kevésbé, a **harmadikba** a nem sürgős tvjavaslatok tartoznak. Eltekintve a költségvetés tárgyalásától, az első osztályba, mint halljuk, a többek közt következő tvjavaslatok vétettek föl: Mindenek előtt a **választási tvjavaslat**, melynek mielőbbi elintézése közszükségletet képez. Ezt követik a mult országgyűlésről visszamaradt nagyfontosságú **vasuti** előterjesztések, melyek tudvalevőleg több igen kiváló első s néhány másodrendű **vaspályának** kamatbiztosítás s az állam más megterhelése nélkül való kiépítésére vonatkoznak. A választási és vasuti tvjavaslatok átmentek a törvény előkészítő bizottmány kezéin, s ma már egészen készen vannak arra, hogy a legislativa elé kerüljenek. A **sürgős** tárgyalást igénylő javaslatok közé soroltattak még: az **osztrák Lloyd-gőzhajtásasággal** kötött posta szállítási szerződés, mely a mult országgyűlésen szintén elintézetlen maradt, de utólagos jóváhagyás reményében azóta életbe léptetett; továbbá a posta-szerződés Németországgal és Montenegroval, a vám- és hajózási szerződés Portugalliával, a hajók építéséhez és felszereléséhez szükséges tárgyak vámmentes kezelése című tvjavaslat stb. stb. Csak azt sajnáljuk, hogy a métrrendszer behozatalára vonatkozó tvjavaslat a harmadik osztályba, tehát a nem sürgős közé soroltattott. Az osztrák reichsrath már juliusban meghozta az ily tartalmu törvényt, mely 1873.

jan. elsején facultative életbe léptették. Miután a törvényjavaslat tárgyalása nálunk bizonytalan időre elhalasztott, a monarchia két felének mérték rendszere továbbra sem nyeri meg ama hasonlóságot, melyet a két fél közgazdasági érdekei követelnek.

Lapszemle.

Az „Ung. Lloyd“ az országgyűlési ülészek küszöbén még egyszer átér az új pártalakulás lehetőségére. Részéről nem tart lehetségesnek sem fusiót, sem koalíciót vagy reformpártot, a míg az ellenzék le nem mond az államtörvényvel szemben eddig elfoglalt állásról. Az új választások szentesítették a Deák-párt politikáját, mely erős alappal bír, míg az ellenzéknek előbb még szert kell tennie ily alapra az 1867-ki kiegyezés elismerése által. Csak ekkor válik lehetségessé az új pártalakulás.

A „Reform“-ban olvassuk: „Hogy ma gróf Lónyay cabinetelnökségének folytonosságát nem szenved többé kétséget, annak oka — eltekintve ő felségének soha meg nem ingott bizalmától — főleg az utolsó három nap alatt folyt sűrű konferenciáknak köszönhető, melyekben a jövőre követendő pártpolitika megbeszélte. Deák, Lónyay, Kerkapoly, Csengery és mások, nem csak a trónbeszéd tartalmára és szövegére nézve, de általában a házban és a kormányzásban követendő politikára nézve is oly egyetértésre jutottak, melyben a Deák-párt, ha összegyűlekezik, nagy megnyugvást fogja találni. — Részünkről ehhez csak azon kívánat kifejezését kell csatolnunk, hogy az „egyetértés“ zavartalanul maradjon akkor is, ha nem csak általános elvek, hanem a reform-működés egyes részleteinek megállapításáról lesz szó. Az ország örömmel fogja hallani amaz élénk tevékenység híreit, melyet a Deák-párt régi zöme e napokban kifejtett. Az igazságügyminiszteren kívül, ki a ház elnöke lesz, a többi miniszter mind megtartja tárcáját, s a Deák-párt és kormány az országgyűlés kezdetével imponáló egységben lép a törvényhozási aktióba. A kormánytól függ, hogy az továbbra is így legyen.

A „Pesti Napló“ szellemesen írottaknak mondja a „Ref.“ fuzionális cikkeit, de melyek azért cizra alig vezetnek, sőt nem is vezethetnek, — innét van, hogy a fővárosba érkező képviselők akár a Deák-clubba, akár a baloldali körbe mennek, a fuzióra nézve, mivel nincs, felvilágosítást nem nyerhetnek, de nem is alkudozhatnak erre nézve a két pártbeli képviselők, hisz egyik párt sem állapította meg még egyes kérdésekre nézve követendő magatartását. A jövőre meg kell válni, kívánatos, hogy fusio jöjjön létre a szabadelvű belserveszkedés terén, de ennek a dolgok menetéből önkénynt kell fejlődnie, a mint fejlődni fog is, ha a Deák-párt liberalis alapon tömörülve halad, mert ha a kormány követi őt, önkénynt csatlakozik az ellenzék haladni kívánó része is, ha pedig nem követi, akkor ama liberalis rész önkénynt rá akad elvrokonaira a tőle különböző közjogi táborokban.

A „Hon“ elutasítva azon vádat, mintha ők a hadsereg kérdését rögtönözve óhajtának megoldani, a honvédség felállítását már csak azért is czélszerű intézménynek mondja, mert az előbbi időkben nagy idegenség támadt a hadseregnél való szolgálat ellen intelligenciánkban, — a honvédség rendszer behozatala által nagy fontosságú haladást tettünk, s tekintve, hogy a huszárszázadok és műszaki csapatok felállítására mindkét párt, de még a kormánykörök is életéhez képest közel is kilátásba helyezhető, két kívánalom marad még fen honvédségünket illetőleg: a demokratikus szellem és jó közoktatás, vagyis hogy e néphadak igazán nemzetiek és műveltek legyenek; e czéllal a közlegényeket is irás, olvasás tanulásra kellene fogni, (hisz más országokban állami munkára is alkalmazzák a sorkatonaságot), a magasabb osztályokban pedig a régi magyar harczkedvet kellene felébreszteni, (mint volt 48 előtt a Splényiek, Vécseyeknek stb.) mit a Ludovicumi nevelés által érhetni el, ha az megfelelő azon czélnak, hogy a nemes családok büszkeséget helyezhetnek abba, hogy egy szakképzett tagot adhassanak a haza oltalmára, és azért kívánatos, hogy 1873-ban már a második évfolyam is létesíthessék. (Már tavaly is volt.)

Legujabb táviratok.

Kecksemét, aug. 31. Az iparművelő társulat épen most nyitotta meg Szlávay miniszter, Németh, Schnierer osztálytanácsosok, Dáni főispán és számos kiállító jelenlétében. Az ünnepély kezdetét harangok zúgása és taracklövések jelzik. A miniszter a kiállítási elnök üdvözlő beszédére válaszul, óhaját jelenté ki, hogy a jelen tárlat uttóról, például szolgáljon, a vidéknek minél számottevőbb hasonló kiállítások rendezésére. A tárlat a collegiumban igen meglepő látványt nyújt; Pestről 214 kiállító jelentkezett.

Kecksemét, aug. 31. A tárlat megnyitását bankett követte, melyben Szlávay miniszter, az értelmiség és a kiállítók vetek részt. A miniszter délután Pestre utazott. Kintüntetésekre 10 arany-, 20 ezüst-, 50 bronz-éremet ígért. Este bál; holnap diszeladás.

Szentpétervár, aug. 31. Az „Invalide“ közli a császár beszédét, melyet a doni kozák csapatok küldöttségéhez m. hó 25-én intézett. A császár ki nyilatkozta, hogy e pillanatban nem fenyegeti veszély az ország nyugalmát; a nagyobb biztonság végett azonban a császár külföldre utazik, remélvén, hogy ezen ut Oroszországra nézve nem leend eredménytelen. — A statisztikai congressus Konstantin nagyherceg által tegnap bezáratott.

München, aug. 31. Biztosan hírlik, hogy Lutz miniszter megkapta elbocsátását. Valószínűnek tartják, hogy az összes kabinet le fog mondani és az új kabinetet Gasser, Lerchenfeld, Bombard és Lobkowitz fogják képezni.

Frankfurt, aug. 31. A jogászyülés plenuma az összes osztályok határozatait elfogadta; a nemzetközi váltófogra, az esküdszéki vagy rendes bíróságra, a legfőbb birodalmi törvényszékre és a sajtótörvényhozásra vonatkozólag a plenum elvetette az osztály határozatát, hogy az előleges lefoglalás nem engedhető meg. Az állandó bizottmány és Gneist elnök zárbeszéde után, ki intette a tagokat a partikulárizmustól, a jogászyülés bevégezte munkálatait.

Prága, aug. 31. A neuhausi városi képviselőt a polgárság által lemondásra kényszerítették, mivel vonakodott résztvenni ő felsége születésnapjának megünneplésében. A „Pokrok“ panaszként említi fel, hogy sok vidéki közseg bizalmi feliratot intéz a helytartóhoz, és hogy maguk a lelkesek is gyűjtik az aláírásokat.

Brüsszel, aug. 31. A „Internationale“ congressusának létrejövetele kérdésessé vált, minthogy a nyilvános helyiségek tulajdonosai vonakodnak azokat a congressus tartására átengedni.

Muzeum-könyvtárnoki jelentés.

Tisztelt közgyűlés! Intézetünk könyvtára a múlt 1871-ik évben a bel- és külföldi tudományos intézetek és egyes hazafiak adományából 438 kötettel és füzettel, csere útján a s. pataki főiskolai könyvtár duplumaiból 9, vásárlás által pedig 69 kötettel, és így összesen 516 kötettel és füzettel gyarapodott. Minthogy azonban az ajándékozott könyvek közül 73 kötet többszörös példányaink számát szaporította, ezek levonásával a valódi gyarapodás 443 kötetet és füzetet tesz. Ezt az 1870-ik évi létszámhoz adyán, mely 28,301 darabot tett, könyvtárunk létszáma a múlt 1871-ik év végén 29,214 kötetből és füzetből állott. E számban nincsenek befoglalva mintegy 3000 kötetre menő s külön kezelt többszörös példányaink, melyeknek nyomtatott jegyzéke a jövő év elején meg fog jelenetni, s melyek nagy része könyvtárunk javára csere vagy eladás útján értékesítendő.

Hogy az új szerzemények száma oly igen csekély, azt csak az a körülmény igazolhatja, hogy pénztárunk igen korlátolt erejének tekintetbe vételével a könyvtári átalány, valamint a jelen, ugy a múlt évben is 500 frtra volt leszállítva, mely összegből tetemes részt kellett kifizetni a külföldi tudományos folyóiratok megrendelésére, valamint a halaszthatatlan könyvtári munkákra, úgy, hogy az irodalom legujabb termékeinek beszerzésére a fönntemlített összegnek csak mintegy fele maradt fenn.

Az egyesek adományai között kitünő értékű Tökölly Imre imakönyve (Arnd János Keresztyéni paradicsom kertecskéje. Kolozsvár, 1698.), melynek gazdagon aranyozott ezüst díszítéssel, Tökölly fejedelmi czimereivel ékesített zöld bársony táblája valódi régészeti becsű munka. Ezt a történelmi emlékü könyvet emélt. elnökünk gr. Mikó Imre ajándékozta intézetünknek. Különösen kiemelhetem még főtiszt. Bolics Imre László nagyenyedi zárdafőnök adományát, u. m. Laskai János debreczeni tanár „Az Aesopus életéről és erkölcséről“ című, Debreczenben 1592-ben nyomtatott munkáját, melynek csak az egyetlen egy példánya ismeretes, s ugyancsak az ő adományából Szikszai Kovács Vazul Debreczenben 1593-ban nyomtatott latin-magyar szótárát, mely a régi magyar nyelvészeti ritkaságok közé tartozik.

Kézirattárunk adományozás útján 5 kötet kéziratot és 8 darab XVII. és XVIII-dik századi eredeti oklevéllel szaporított. Történelmünk nézve különös becsű ezek közt Benkő Józsefnek „Collectaria ad res Transylvanicas facientia“ című oklevél gyűjteménye, melyet gr. Mikó Imre Benkő eredeti kéziratából Nagy-Enyeden 1841-ben maga számára saját kezével másolt le, s így mentett meg az enyészettől. Ezen terjedelmes kötet mind az összegyűjtő, mind a másoló és adományozó nevéért és emlékéért kéziratunk egyik legbecsesebb darabjaul tekinthető.

Olvasó szobánk számára a múlt évben intézetünk költségén 14 külföldi tudományos folyóirat járt, hazai kiadóink és szerkesztőink szivességéből pedig 29 részint tudományos, részint politikai és szépirodalmi folyóiratot, heti- és napilapot nyertünk, melyekért az illetékes intézetünk nevében köszönetet mondani kedves kötelességemnek ismerem.

A könyvtár használati forgalma az előbbi évekhez képest ha nem is súlyos, de nem is mutat tetemes emelkedést. E részben nevezetesen változás nem is várható mind addig, míg könyvtárunk mostani szűk szállásán marad, hol nagyobb olvasó közönség számára alkalmas és kényelmes olvasó-termet kellően berendezni nem lehet. Most már azonban alapos reményünk lehet, hogy ha a fölláttandó egyetem és intézetünk között kötött szerződés életbe lép, s ennek következtében könyvtárunk az egyetem épületében alkalmas, biztos és marandó helyiséget nyerend, az egyetem szükségéhez illeően berendezendő olvasó-terem meg fogja teremteni ál-

lalt olvasó-közönséget. S csak akkor válhatik valóban má is nagy értékű s a jövő évben intézetünk által kellő költséggel gyarapítandó könyvtárunk a tudományos művelég terjesztésének oly megbecsülhetetlen eszközévé, a ilyennek azt intézetünk alapítói óhajtották, s a milyennek azt a haladó kor igényei fölfogó minden mivelétt magyar ember méltán óhajlja.

Szabó Károly, m. k.

Deés, augustus 26-án 1872.

Társas életünk élénkebb mozzanatai Homokai László szin-társulatának megjelenése óta — a lezárt követválasztások után — főleg a színház körül összpontosulván, t. sz. ur engedelmével lapjában eg kis tért igénybe veendek. Színészeink eddigi működésének rövid vázlatát adom.

A nyilvánosság ellenörködése mindig sikerduan hatott a művészet egyes ágainak előmenetelére, s hol szükségeltetnék ez inkább, mint a szép művészet összegének csarnokában. Közléseimet nem bíráltnak, legfeljebb parterre-veleménynek, ösinte megjegyzéskép kérjük vétetni.

Homokai társulata, ha emlékeztünk nem csak, három éven át tölti a nyári saison egy részét Deés baatságos falai közt. Közösgünk most is meglehetősen felkarolá meleg részvételével a vidéki szin-üget, s így színészeink hat-hat előadásra börtetlet is nyitottak, — noha ez idényi társulat az általános kívánalomnak teljesen meg nem felel, pár tagja, mint Homokainé, Homokai, Szabó, Pásztori és Acs Irmacsimos játéku által olykor meglehetősen élvezetet képesek nyujtani. — Az említettek saját szakmájulban vidéki szinpadainkon becsülettel megállhatnak; sőt némely jelenésekben kerekdedséget s hajás is idézhetnek elő; jelesebb előadásaik közé tartoztak: „A fekete orvos“ Vas álarcos, Masian herczegnő.

Ez alkalommal nem mulasztom el a folyó hó 17-én a deési lövészeget által megtartott ünnepélyről is megemlékezni. A deési fiatalaság teljes sikert aratott ez ünnepély rendezése által, a mennyiben az nagyszámú látogató volt nem csak helybeli, de nagy számú vidéki közönség által is.

Az ünnepélyt délután bál követé, melyben a jökevd s vidám tánc éjféltűni két óráig folyton tartott. — Miután tudom azt, hogy a jó kertész ismeri azon virágot, mit füzérbe köt, természetesen most nekem is meg kellene neveznem azon koszuró diszeit, kik ez alkalommal annak fényt nyujtottak — de miután eszép koszoru kedvesebbnél kedvesebb virágait csak ensambel szemlélhetem; most csak általánosan szólhatok, megemlítvén röviden, állt. E diszes ünnepély bizonyára élénk emlékeztetés marad mindnyájunknak. l. —

A régiség és éremtárnok jelentése.

Tisztelt közgyűlés! Régiség- és éremtárunk az 1871 év folytatában ismét egészen új és reményem tudományos szempontból tökélyesebb, tehát szebb alakot is öltött.

A múlt évben ugyan erdélyi kir. biztos gr. Péchy Manó ő nmlga szivességéből a már azelőtt birt két szobához még két szobát nyertünk, és miután e szobákat is a többiekhez hasonló belső vas táblákkal kellően biztosítottuk, és a megkívántató butorokat beszereztük, hozzá fogtam az új berendezéshez, a melynek már csak nem teljesen esz-közlött bevégezése. Következében régisegtárunk három szobában ugy van elhelyeztetve, hogy a béronyiló első szobában az u. n. óskor, t. i. a kö-és bronzkor, a második szobában a római és görög ókor, a harmadikban a közép és ujkor emlékei vannak felállítva, annyira elkülönítve egymástól, a mennyire a helyiség felosztása és az idő engedte.

A negyedik, legfelsőbb szoba egészen az éremtár számára van elfoglalva. Ez éremtár rendezésében az a nevezetes előhaladás történt, hogy az Eszterházy-gyűjtemény legérdekesebb darabjai négy egyes és két kettős szekrénybe vannak üveg alá közszemlére kirakva, még pedig úgy, hogy az egyik egyes szekrényben a magyar királyok folyó pénzei Robert Károlytól V. Ferdinándig, a másikkban az erdélyi fejedelmek folyó pénzei Izabellától Mária Theresiáig láthatók; a többi négy szekrényt pedig az emlékérmek érdekes sorozata foglalja el. Sajnos, hogy éppen ez a szoba, a melyben még az ör dolgozó asztala és a kézi könyvtár is szorult, valamennyi közt legkisebb.

A mi a gyűjtemény szaporodását illeti, nyertünk 1871-ben 49 ajándék és bevásárlás útján 180 darab régiséget, 4 arany, 187 ezüst, 200 réz, 4 ón és 2 papír pénz, pénzjegyet és barczát.

A 180 régiség, a 4 arany és a két papír barcza kétségtelen gyarapodások; az ezüst és réz pénzek közül azonban a nagyobb rész feles példány, sőt annak is nagyobb része csupán mint fém értékesíthető darab; feltétlenül becsesek csak azok, a melyek vásár útján jutottak a gyűjteménybe.

Az adományok közül kitünnek Torma Károly ur ismételt küldeményei mind számra, mind tudományos becsre nézve; ezekhez csatlakoznak gróf Mikó Imre ő nmlga adományai, a melyeket belbees és művészeti tökély jellemez. Kisebb adományokból megemlítendő Szöllösy János ur érdekes bronzküldeménye Alsó-Járáról, egy a szt. Erzsé-

beti leletből származó bronz sarló Vilmos Sándor urtól és szép bronz fejseje a Sajó medréről, a melyet Klir János örösedé Szendrőről hozott.

A szaporodás jellemzéséhez még az is tartozik, hogy a beérkezett régiségek közt alig mutatkozott egy-egy római tárgy, a legnagyobb rész kö-és bronzkori, a melyekre Erdélyben csak az ujabb időben kezdett a gyűjtők figyelme irányulni; hazai középkori emlékek csaknem semmi.

Noha gyűjteményünk már számos oly nevezetes darabbal diszlik, a mely bármely nagyszerű gyűjteménynek is méltó büszkesége lehetne; mégis kicsiny abból a szempontból tekintve, hogy nagyon kevés lehelyéről az országnak tud mutatónyokat szolgáltatni. E bajon segítni csak egy módon lehet: utazással, a lelt tárgyaknak a hely színén való felkeresésével és különösen ásatásokkal oly helyeken, a hol alapos remény lehet, hogy régiségek lappanganak a földben. Intézetünk anyagi állapotának remélhető jobbra fordultával tán fog jutni arra is, hogy a gyűjtemény öre az országot vidékenként és időnként beutazhassa gyűjtés végett. Az ásatásokra nézve avval a jelentéssel örvendeztettem meg a t. közgyűlést, hogy a központi archaeologiai bizottság részéről határozott ígéretet bírok, hogy régészeti ásatásokra onnan fogunk pénzsegélyt nyerni.

Régiség- és éremtárunk a nyári hónapok folytatában, a meghatározott napokon nyitva állott a közönség számára de csak nagyon gyér látogatósnak örvendett. A látogatók nagyobb része azonban kívül a szó teljes értelmében csak nézni jött; tudományos észlelésre csupán egynehány külföldi látogató jelent meg.

A gyűjtemény különben teljes rendben van; azonban mondanom se kell, hogy a dolog természeténél fogva a rendezést bevégeztetnek nemmondhatom, mert részint az örvendetes folytonos szaporodás, részint a hely szűke szüntelen átrakosztatást és modositást igényel.

Zárom t. közgyűlés jelentésemet azzal az örvendetes kilátással, hogy ha régiség- és éremtárunk az egyetemen az ottani régészeti és érmészeti előadásokon eleven tudományos czélnak fog szolgálni kezdeni, meg fog szünni a muzeumnak is csak másodrendű mostoha gyermeke lenni, és ki fogja magának vinni a teljes egyrangúságot a muzeum többi gyűjteményeivel.

Finály

Külföldi hírek.

A berlini császár-találkozás alkalmával, a melyben több hírek szerint számos német uralkodó fejedelem is részt fog venni, valószínűleg sept. 7-dikén Berlin ünnepélyesen ki fog világitatni. Berlin tanácsa ötezer tallért ajánlott föl a városház kivilágítására. A porosz demokrata lapok e pazar bőkezűség fölött megbötránkozásuknak adnak kifejezést.

A berlini császár találkozásról egy félhivatalos badeni lapban azon figyelemre méltó hírt olvassuk, hogy a württembergi király csak azon feltétel alatt jelenik meg ez alkalomra Berlinben, ha bajor király is ott leend. — Általában a délnémet fejedelmek egy idő óta mindinkább szorosan simulnak egymáshoz, napról napra partikuláristábbakká válnak, s Lajos bajor királyt némileg vezérről kezdi tekinteni. Ez utóbbival pedig most épen nincsenek Berlinben megelegetve, s azt gyanítják, hogy Bajorország meghatalmazottjaul Windhorstot szándékozik a szövetségtanácsba küldeni.

Thiers Trouvilleben szakadatlanul foglal-kozik a hadsereg szervezésével s a tüzérségi próbák mellett gondoskodásának egyik fő tárgyát képezzi a tényleges, tartalék és territorialis hadak aránylagos felosztása, miként azt a közelebb megszavazott hadügyi törvény elrendeli. E czéllal egy a hadügyminiszterium hivatalnokaiából álló küldöttség utazott közelebb Trouvillebe, hogy ott Thiers és a hadügyér rendelkezésére álljon.

A francia hadügyminiszter a hadsapatok élén álló tábornokokhoz intézett legujabb körreendelemben mindenféle tüzérségi gyakorlatok tartását rendeli el, melyek a lögyakorlatok befejezésül, a hol lehet államterületen, egyébként pedig paragon heverő, vagy legalább letarolt községi vagy magán területeken még september hóban eszközöndők.

A lyoni erodított tábor számára a várostól mintegy 24 kilometer távolságra a Rhône folyam partján vett az állam 60,000 frankért egy 1200 hectárnyi területet, 6 kilométer hosszúsággal és 2 kil. szélességgel. A lovasság elhelyezése e táborban a legelőnyösebben eszközölhető, a tüzérségi gyakorlatok számára pedig 8 kilométernyi terület különitetett el. A törzsakar Dagnieu faluban leend elhelyezve. A katonaság ivóvízzel leendő ellátása tekintetéből legközelebb kellő számú kutak furásához fognak s barakok is építtetnek az idén egy dandár számára, míg a többi munkálatok a jövő évben fognak eszközöltetni.

Frigyes-Károly herczeg Bermuth és Klosigh ezredesek s Norman lovas százados kíséretében e hó 21-én Metzbe érkezett, hol a katonaság este fátylaszenével tisztelte meg s midőn a kilencz katonai zenekar felváltva játszott a püfatura előtt,

hol a főherceg szállva volt, egyik ház ablakából hatalmas dézsa vizet zúdítottak a tisztelő katonaság nyaka közé, mi ropant ingerültséget okozott s csak a rendőrség közbelépte háritotta el e komoly kimenetelt. Más nap reggel a herceg rendes szemlét tartott a katonaság fölött s ezután Sedanba rándult, hogy tanulmányozza az ottani haroztér is, hogy mint mondják a borzasztó nap évfordulóján személyesen tartson hadgyakorlatokat, melyek napról napra s óráról órára fel fogják tűntetni a Sedan alatt folyt hadmozdulatokat, s mintegy második kiadását fogják képezni a szomorú eseményeknek.

Az olasz király 25-én Milanóba érkezett az ennek közelében berendezett sommai táborból, hol a koronaherceg vezetése alatt az ősi hadgyakorlatok megkezdődtek. A király tábornoki egyenruhában fényes törzskar kíséretében jött s lelkesedéssel fogadtatt mind a lakosság, mind a katonaság részéről; az utcákat, ablakokat s háztetőket roppant néptömeg lepte el s a házak zászlókkal, szőnyegekkel és virágokkal voltak díszítve.

UJDONSÁGOK.

A királynét szept. 20-ikára várják Budára. Hír szerint karácsonyig marad a magyar fővárosban.

Vasárnap szept. 1-én nyitott meg ünnepélyesen az unitáriusok köz-zsinata. — Templomukban 10 órakor igen díszes, és szép számú közönség gyűlt egybe. — Volt ugyan közöttük olyan is, kiket a „dalkör“ csábított a megjelenésre, de többen valának azok, kik a szent céltől vezéreltetek. — Nem sokára belépett a papság, méltóságos komoly arcuzattal, leginkább azon papokká leendő ifjak tűntek ki, kikre a felszentelés ma ruháza azon hatalmat, melynek segítségével a vallás védei sorába igittatnak. — Miután mindnyájan helyet ögláltak, Dersi József lépett a szőszekre — honnét övid könyörgés után Lukás evangélista e mondata lapján — „ember! gyógyítsd meg magadat...“ — tes hosszú beszédet tartott, mely főleg azon mert themát látszik megfejteni: segits magodon! Isten segíteni fog rajtad. — Utánna — miután „dalkör“ énekelte egyikét azon szép egyházi énekeknek, melyek az ájtatos kebel érzéseit annyira magokkal ragadják — Kriza János püspök e magasztosan szerkesztett szónoklatát olvasta fel; melyben — részletezése — az unitáriusok vallásának minden tekintetben megfelelt a kívánalomnak, meg a történetnek; mert a tárgyilagosság bélyegét hordta magán. — Erre a „dalkör“ megint művészen, s meglepő érzéssel egy darabot énekel, s ez választotta el a püspök ur szónoklatát — a rá nyomban következő Csegezi László, azon szép, költői és szívóirágokkal diszáló képes beszédétől — melyben a dícső színekkel rajzolta az urvacsorának hasznos voltát. — Megható és elragadó volt különösen azon rész, hol ragyogó, de mégis érthető szavakban állítja elénk azt, hogy az urvacsoza egy forrás melyből a boldogság — megelégedés — és vallásosság zamatait merítenünk kell. — Minden szava vízshungra talált, és ennek eredményeül ismerhetjük el azon fönséges és ünnepélyes jelenetet — mely a „dalkör“ végső éneklése után — szemünk előtt lefolyt. — Ugyanis példás buzgósággal tisztesséferiák — gazdagok és szegények egyaránt — siettek az ar asztalához. — A nők is ép úgy tettek, a férfiak midőn már elvégezték. — Erre a pap szentelés ment végbe s az ünnepély 1 órakor véget ért.

Dalkörünk indulása esütörtökön reggel 4 órakor történik. Kedélyüket kissé terheli azon bizonytalanság, hogy a városi képviselő-testület Magyarország összes dalnokainak jövő évben Kolozsvárt az ünnepély tartását megengedi-e? Kolozsvár testülete tudja, hogy rajta a sor. Így kívánja ezt mullja, mely mindenben mutatja azt, hogy a művészet pártolásában első helyen állott örökké.

Az unitárius collegium tanári kara egy fiatal erőt nyert Kovács János ur személyében, ki tanulmányait Londonban a legjobb sikerrel végezte.

A kardoskodó városszolga. Szombaton este, midőn a lovardában épen az előadás folyt, egy nagyreményű lábtü-mivész inas a circus tetőzetére mászott, hogy ő ingyen lássa azt, miért mások pénzt adnak. Azonban megjárta, mert egy ott álló városszolga, ki észrevette őt, a földre rántotta azon okból, hogy kezét a lábtü-mivész ur hajával érintkezésbe hozza; de a furfangos ezt nem várta be, hanem futásnak eredt. A városszolga is hasonlóan tett, még pedig kivont karddal, persze hiába, mert nem sikerült utolérni a borzas haju sühedert.

Egy részeg ember vasárnap délután nyílt helyen többek láttára ütelt egy kis fiúcskát; a gyerek keservesen sirt, de a közel álló városszolga egykedvűen szemlélte a jelenetet, rá sem hederített.

A szebeni községtanács minapi egyik ülésében elhatározta felterjesztést intézni a közlekedésügyi m. kir. ministeriumhoz, melyben a vasútvonalnak N.-Szebenből tovább építését egész a csak négy mérföldnyire távolra eső határig Verestoronynál kéri. Ezt azzal okadatozzák, hogy 1) a

Kis-Kapus n.-szebeni vasútvonal már néhány hét mulva meg fog nyílni, míg a romániai vasút-hálózat a határszélen túl egész Pitesdig — tehát 15 1/2 mérföldnyire távolra a határszélől — ki van építve; 2) hogy az ajánlott vonalon a traciózáások már meg vannak téve; 3) hogy az erdélyi vasúthálózatot a romániaiival a verestoronnyi szoroson keresztül nem csak a legezélszerűben, azért, mert legolcsóbban s a legrövidebb uton lehetne egybekapcsolni, hanem a legtermészetesebb csatlakozás volna ez a romániai s ezek által a Konstantinápolyba s a fekete tenger partjára vezető vasútvonalokhoz. — Erre csak az a megjegyzésünk, hogy lapunk már 1868-ban ellene nyilatkozott e csatlakozásnak s hogy a brassói vonalt ajánlotta; elégedjék meg N.-Szeben azzal, hogy külön szárvonalat kap s ne akarja a vállkereskedést maga természetesen utjáról elteríteni.

Rónay Jácint, a trónörökös magyar történelmi tanára, nem sokára bevégi ő fensége oktatását, s akkor a kis Mária Valeria főhercegnő tanításával bizatik meg. Azt mondják, hogy a királyné környezete annyira magyar, mikép a főhercegnő még nem is tud németül, s a magyar nyelven kívül csak az angolt érti.

Hollán Ernő honvédelmi államtitkár szeptember 6-án meg el az arad-vingai és kassai ősi gyakorlatokra, s 15-éig marad el. Különösen érdekesek lesznek az aradi gyakorlatok, hol sörhadosztályokkal közösen 8000 honvéd fog működni b. Scudier cs. kir. altábornagy vezérlete alatt, egyetértésben Pongrácz Sándor ezredessel a honvédezőreletre nézve. Ez alkalommal nagyban kíséreltek fognak tétetni a Wagner-féle conservekkel. (Légmentesen becsinált élelmi szerekkel.) A volt határőrvidéken felállítandó honvédszászlóalj is értekezlet tárgyat képezendik b. Scudier és Hollán urak között.

M.-Vásárhely környékén a sorhadgyakorlatok véget értek; bevégezésül a 62 és 63 soredred m. péntek reggeltől szombat délutánig Bergenye táján bivouakirozott. A honvéd gyakorlatok szept. 1. vevék kezdeteiket s e végből a szásztrégni zászlóalj már M.-Vásárhelyre meg is érkezett.

József főherceg ő fensége s honvéd főparancsnok, hír szerint szept. 6-án M.-Vásárhelyre fog érkezni az ott összehozott honvédek fölött szemlét tartandó.

A m.-vásárhelyi Deákpárt mult szombaton e hó 31-én ülést tartott. A gyűlés közelebbi lefolyásáról nem nyertünk még tudósítást.

Dalár-émlékpénz. A dalárünnepély emléket megörökítő pénz már elkészült. Egyet volt is alkalmunk látni. Egyik oldalán a következő körirat van: „Nagyvárad orsz. Dalárünnepély emlékére.“ A körirat közepén az év szám: 1872. Másik oldalán koszorútól körítve, Nagyvárad címere látható. Kár, hogy hiba van a köriratban; ilyen emlékpénzeknél nem árt a vigyázat, mert nagyon sok okos ember kezén megfordulnak s kész a megrovó kritika.

Kmetty tábornok családja felajánlotta a nemzeti muzeumnak a diszkardót, a Medsidjerend nagy keresztjét, és az emlékermet, mit a tábornok a zultántól Kars erdő világhírű védelméért kapott, és a Medsidje-rend közepkeresztjét, melylyel az előtti szolgálatait kiüntette lett. A muzeum régiségi osztályának dotatója az idén már kifogyott ugyan, de azért a muzeum igazgatója ez emlékeket mint a magyar történetre nézve kiváló érdekű tárgyakat, utólagos jóváhagyás reményében régiségi osztály számára megszerezte.

Borszékéből írják, mint valamennyi fürdőhelyről, úgy Borszékéről is elüze a szomorú idő vendégek nagy részét. Az idei fürdő vendégek száma meghaladta a 400-at, legtöbben voltak a románok Moldva-Olahországból. Az idei zenekar (czigány) a multévinél nem állott hátrább s körülbelől egyedurdu vigasztalója volt a fürdő vendégeknek, kik legalább zenedarabokban gyönyörködhettek, habár a program igen szegényes volt. A fürdő helyiségén két év óta nagy javításokat tettek.

A magyar keleti vasútvonalon fekvő alsó-fehérmegyei Balázsfalva. kükküllömegei Mikeszász, medgyesszéki Medgyes, Nagy-Selyk és Kis-Kapus, továbbá sz. kir. Nagy-Szeben város, Erzsébet és Segesvár nevű vasúti állomásokon, hivatkozva f. é. január hó 25-én 221. sz. a. kelt körrendeletre, a szarvasmarhák fel- és lerakása a fennálló 1859. évi „állatjárvány szabályrendeletek“ 44. §. 5. pontjában foglalt feltételek szoros foganatosítása mellett megengedtetik. A földművelés-, ipar- és kereskedelmi m. kir. ministeriumtól.

A nemzetközi statisztikai congressusról az orosz lapok nagy lelkesedéssel szólnak s működésétől szép eredményeket várnak az új tudomány rendszeres fejlesztésére. A „Golos“ és a „Birzen Vjedom“ nem tudják eléggé magasztalni Japánt, mely a congressusban 5 megbízottja által van képviselve, a kikkel Konstantin nagyherceg hosszabb ideig beszélgete.

Nagyszébenben egy indóház raktárban gyűlés támadt, dacára, hogy sikerült a tüzet elfojtani, a kár 3 — 5000 frtra mege.

Ritka album. Megjelent Lauffer Vilmosnál Pesten a hg. Eszterházy-család ozorai vadászatairól, mely ugy szövege, mint a hozzá mel-

lékelt műlapok szépségénél fogva, valóban méltó volt arra, hogy ő felségének Ferencz József császár s királynak ajánlatott. Szövegét magyar, német s francia nyelven gr. Festetich Leó írta, ki az ozorai vadászatokban részt vett. A műhez tartozó illusztrációk a vadászterületet ismertető térképekből, s különösen 10 remek műlapból állanak, melyek az európai híri állattestő s művész, Prestel, eredeti művei után készültek. Prestel maga is rendszeres résztvevő és a helyszínen készített vázlatok után dolgozta ki a műlapokat. Van az albumhoz egy díszes könyvmuta, szél-éklíményekkel ellátott lap is csatolva, mely mindazoknak arczképeit mutatja, kik e vadászatokban rendszeres résztvettek. Egy példány ára 48 frt, szinezve 80 frt. Az előfizetési árnak fele aláíráskor, hason fele pedig a példányok átvételkor fizetendő le. Eddigelé több bel- és külföldi udvar, főnemes s vadászkedvelő fizetett elő. A mű már kész.

Kimutatás a kolozsvári kisegítő pénztár-egylet forgalmáról augusztus havában 1872. **Bevételek** 1. Pénztármaradék a mult hóról 168,988 frt 60 kr. 2. Bevételek után 127,812 frt 14 kr. 3. Könyvdij után 78 frt. 4. Kamat, feldij és váltódij 13,276 frt 54 kr. 5. Bélyegdíjakban 471 frt 10 kr. 6. 1314 esetben visszafizetett kölcsön 650,607 frt 54 kr. Össz. 961,233 frt 92 kr. **Kiadások:** 1. 1308 esetben kölcsön 696,827 frt 39 kr. 2. Tisztviselők fizetése 535 frt 33 kr. 3. Irodai kellékekre 34 frt 63 kr. 4. Bélyegre 560 5. Kamat 85 frt 30 kr. 6. Segélyezésre 21 frt 95 kr. 7. Betét visszafizetések 120,739 frt 54 kr. Pénztármaradék 142,429 frt 78 kr. Össz. 961,233 frt 92 kr. Kolozsvár, augusztus hó 31-én 1872. **Tauffer Ferencz** igazgató, **Geltch János** főkönyvezető, **Wagner Frigyes** pénztárnok.

Sport. Zágrábban a sportvilágban, mint kitűnő lovas ismeretes Pálffy Zsigmond gr., ki mint lovas őrnagy a honvédségben szolgált, a napokban 6 órakor reggel Zágrábból egy 15 mérföldnyire fekvő helységbe lovagolt, a hova még ugyanaz nap este 7 és fél órakor megérkezett; más nap 6 mérfölddel tovább lovagolt, s egy napi pihenés után ugyanazon idő alatt Zágrába vissza tért. A lovaglás, tekintve különösen azt, hogy egy 5 éves iskolátlan lovan történt, mindenesetre ritkítja párját.

Védelem alkalmatlan hitelezők ellen. Egy ifju ember hátat fordított Párisnak, mert hitelezői nagyon alkalmatlankodtak. De csak hamar visszatért, mert pompás eszközt talált fel, melylyel legmerészebb hitelezőit is kijátszhatja. Bátorban, mint valaha járt ki be lakásán. Azonban megérkezésének híre csakhamar elterjedt és esendes lakásának ajtaján erősen esengetnek. Az ajtó megnyílik és belép a szabó, ki három nap óta már negyedszer alkalmatlankodik számlájával. Az inas biztosítja a szabót, hogy gazdája nincsen hon, de ez nem ad hitelt, hisz saját szemével látta őt a lakásában rohani; be is nyit, de álmélkodására egy gyengén butorzott szobán és egy alcovenen kívül mit sem látott. Boszankodva kimenvén, utána rögtön egy uzorsor ront be, ki adósát szintén látta az utcán; de ez sem fedezte fel az adóst; mint azonban ez is elhagyta a lakást, az alcoveneteje lassan leereszkedik és adósunk a markába nevelt. Egy négyszögletű láda, mely teljesen az alcovenbe illik, rejtett zsinorok segítségével felhuzható a szoba tetejéig, és ily módon rejtőzködik el hitelezői elől.

Az osztrák-magyar hadsereg statisztikájáról. A kettős birodalom hadserege békeben 16,700 tisztet és hivatalnokot, 280,127 főnyi legénységet, 47,315 lovat 724 löveget és 2302 járművet számít. A különféle fegyvernemek aránya békében ez: 1000 gyalogságra 214 lovas, 4 agyu 263 ló és 12 jármű esik. A tisztok aránya a legénységhez ugy áll a gyalogsapatoknál mint 1: 20 2/3, a lovasoknál mint 1: 24 1/2 (tüzérségnél mint 1: 19 1/2, a micsapatoknál mint 1: 24 3/4 az egészségügyi csapatostállynál 1: 36, a szekereszetnél 1: 11. Hadilábon azonban a közös hadsereg 29,318 tisztet és hivatalnokot, 1,002,649 főnyi legénységet, 161 ezer 645 lovat, 1680 löveget és 22,610 járművet foglal magában. A fegyvernemek aránya itt következőleg módosul: 1000 gyalogra esik 80 lovas, 22 löveg, 214 ló és 30 jármű. A tisztok aránya a legénységhez: a gyalogsapatoknál 1: 46 1/2, a lovasagnál 1: 25 3/4, a tüzérségnél 1: 26 3/4, a micsapatoknál 1: 41 3/4, az egészségügyi csapatoknál 1: 52 1/2, a szekereszetnél 1: 30.

Ertesítvény a nagyméltóságú Fogarasy Mihály erdélyi püspök miga által Gyula-Fehérvárt felállított Nőnöveldeiről. Nagyméltóságú Fogarasy Mihály erdélyi püspök ur a jó nőnevelés szükségét áthatva, a nagynevű eldöde által alapított és az irlalmas nénékre bizott leányiskolát tetemes költséggel újból fölépítetvén, ahoz tágas nőnöveldeit is állított. Az intézet feladata leend a nőnöveldeket állapotukhoz és rendeltetésükhez képest, a kor igényeinek megfelelőleg, a mint azt az egyház, a haza, család és a női működés köre kívánja kiképezni. Ezen nőnöveldeben a leánykák oktatást fognak nyerni: a nyilvános főleleml iskolára előszabott tantárgyakon kívül a zene, ének, rajz, tánc, francia nyelv és mindenféle hasznos és szép női munkákban, ruha- és fehérnemű-varásban. Különös gond fordítatik a növendékek egészségére és

testük kifejlesztésére. A tan- és növeldei termek világosak és magasak, házi kert sem hiányzik. A lak, ruházat és fehérnemű tisztaságáról gondoskodva leend. Fizetendő iskolai éven át ellátásért 200 frt. Orvosnak 2 frt. Táncztanításért 6 frt. Havonkint mindennapi zongora-órát 5 frt. Rajztanításért és énekért 1 frt. Az intézetbe lépendő minden leányka hozzon magával 6—8 inget és alsó szoknyát, 12 zsebkendő, 6 törölközőt, hálófőkötőt és hálókát, 12 pár harisnyát és nadrágot, 1 abroszt, 4 asztalkendő, 1 szalmazsákot, derekalyt, és takarót, 2 vánkost háromszori változásra szükségességekkel, köpenyt, nagykendőt, napernyőt, evőszereket, poharat, mosdótálat és tükröt. A fizetésnek évnegyedenkint előre kell megtörténnie. A könyvek, női munka-kellékek és gyógyszernek külön fizetendők. A szülők és gyámok biztosítatnak, hogy a növendékekre lelkiismeretesen a lehető legnagyobb gond fog fordítatni. Az intézet előjárósága.

20000 felszerelt ágy felállítására tett ajánlatot egy hamburgi vállalkozó a bécsi kiállítás idejére; ajánlata figyelembe vétetett.

A bevándorlás Amerikába. A legújabb közzétett hivatalos kimutatás szerint, a folyó év első negyedében 45,809 ember vándorolt be az egyesült államokba, és pedig 30,896 férfi, és 15,913 nő. Ezek közül 8833 tizenöt éven alóli, 31,801 tizenöt és negyven év közt, 6,175 negyven éves és azonfelüli. Atutazás közben meghalt 22 férfi, és 10 nő. A bevándorlók közül 15,414 német és osztrák, 11,071 angol, 7641 britt amerikai, 5493 olasz, 819 svéd, 1503 kínai és japán, 827 orosz, 5493 írlandi, 1000 francia.

Egy érdekes lakodalom. Szeptember hó 1-ső napjaiban Páris egy érdekes lakodalomnak lesz szemtanuja. Ekkor kel ugyanis egybe dr. Galesofsky Xavier Tamberlik kisasszonnyal, a híres énekes leányával. A leány még csak nemrég vak volt. Atyja Amerikából hozta, hogy a leg-híresebb európai orvosokkal consultáljon. Londonban, Bécsben, de Párisban is azon választ kapta: „már késő.“ Galesofsky, mivel legutoljára consultált, szintén azon véleményben volt, hogy már későn van, mindazonáltal nem adta fel reményét az iránt, hogy a vakot megmentse. Vállalkozott is az operatióra és két hónappal később a csoda megtörtént. Midőn az orvos legutoljára levette a szemtakarót, e szavakat mondá: Én vagyok a legboldogabb, de különösen ön miatt. Mert a mi engemet illet, én önt vakságában ép ugy szerettem, miként most szeretem, miután már lát is, s mindenesetre ön lett volna nőm. Tamberlik kisasszony bele is egyezett.

Az „Apolló“ ezimű zenemű folyóirat 16. és 17-ik száma is megjelent, érdekes tartalommal: Ima, Fáy Antalfi. — Méla hangok Juhász Aladártól. — Pusztai hangok, Poor Vilmostól. — Humoreszk, Kapi Gyulától és két népdal Tisza Aladártól. A folyóirat szerkesztő-tulajdonosa: Fellegi Victor. Előfizetési ár egész évre 5 frt.

A londoni rendőrség. A londoni rendőrség az 1871-ről szóló jelentést benyújtotta az angol belügyminiszteriumhoz. Ezen jelentésből a következő érdekes adatokat vesszük át. A rendőrség összes személyzete 1871-ben 9655 emberből állott, az az 667-tel többől mint 1870-ben. Ezen 9655 ember közül 8403 köztendőr volt, a többi tisztí rangot viselt. Ezek közül 236 ember különböző okokból elbocsátatott, 194 pedig elbocsátásáért folyamodni kényszerítettet. Ez emberek tevékenységéről fogalmat nyújtanak a következő jegyzetek: A rendőri kerület a mult évben 226 utcával és két térrel nagyobbodott, melyek összesen 38 angol mérföldet tesznek. Az utolsó tíz éven át a kerület 635 mérfölddel szaporodott; ugyanez időköz alatt e kerületben 149,905 ház épült. A rendőrség 1871-ben nem kevesebb mint 28,240 itast kísért be, 2676-tal többet, mint 1870-ben. A személy és vagyonbiztonság a mult évben jobb lábon állt, mint az előbbi két évben, mivel az e nemű bűnények száma csak 50,264 volt. A bérkocsik, omnibusok stb. elleni panaszok száma 10,729 volt. A vigyázatlan hajtás áldozatainak 2445 személy, kik részint meghaltak, részint kisebb-nagyobb sérüléseket szenvedtek. Nem kevésbé csodálkozhatunk, ha olvassuk, hogy 1871-ben 5753 ember, kik közül 2000 a tíz évet meghaladta, eltévedt Londonban, ezek közül 2619 gyermek és 446 felnőtt s rendőri közegek segítségével adattak vissza öveiknek. A londoni rendőrség mintegy 8785 gazda nélküli kutyát fogott el, melyek közül 725 gazdájuknak, 7982 a gazda nélküli kutyák menházának adatott át, 78 pedig ismét megszökött. Betegségben nem kevesebb, mint 97 százalék halt meg, míg Londonban a halálozás aránya átlag 17 százalékot tesz. A gonosztevők elleni küzdelemben 776 rendőr sebesült meg. Daczára a nehéz s nem épen kedvezően fizetett munkának, daczára a számos veszélyeknek, a rendőr mindig barátságos, illedelmes s az idegenek nélkülözhetetlen barátja. Tény, hogy az idegenek a londoni rendőrség udvariassága nélkül sok esetben alig boldogulnának.

Derssin lovardájában naponta esti 7 órakor **NAGY ELŐADÁS** folyton újabb műsorozattal rendezetik.

Felölös szerkesztő **Sándor János.**

Legjobb alkalom a bevásárlásra.

(534)

1-3

Bogdán István

Kolozsvártt,

ajánlja a nagy választékkal ellátott női és férfi divatkelmék raktárát a legolcsóbb gyári árak mellett, kiházásitási vagy családi bevásárlásoknál kivételes kedvezmény adatik.

Figyelmet érdemlő!!!

Tavaszi és nyári időszakról visszamaradt selyem; félselyem, szőr, félszőr kelmék, ugy kárton, kreton, pikque, jakonet, valamint kendők, schálak, napernyők és egyéb tárgyak vételáron alól leszállítva adatnak.

Raktáram b. Wesselényi-ház, 166. sz.

Vidéki rendelések nagy figyelemmel teljesítetnek.

Szembetegekre nézve legnagyobb fontosságu

a világhírű, valódi dr. WHITE-féle szemviz. Ehrhardt Traugott-tól Grossbreitenbachban Thüringiában; kapható: Kolozsvártt Kronstädter József ur által, a főtérén 2. sz. a zálogközlésintézetnél és különostorutca 134. sz. a továbbá M.-Vásárhelyt: Bucher és Tellmann, Szebenben: Jahn Rudolf, Brassóban: Hesshaimer A. uraknál. Egy üveg ára 1 ft o. é.

Bizonnyitvány. két üveg Dr. White-féle szemvizet, melyet Wasmer V. raktárából Säckingenből hozattam, elhasználtam s visszanyertem egészségemet. E jótéteményért köszönetet mondok tehát Ehrhardt Tr. gyáros urnak Grossbreitenbachban Thüringiában. Menzenschwand, 23/71. Kaiser Lipót. Bizonnyitvány Csak 2 üveg elhasználása után önnek világhírű Dr. White-féle szemvizéből, igen veszedelmes szembajtól menekedtem meg, s azt minden e bajban szenvedőnek lelkiismerettel ajánlhatom. Meinheim Hesseben, 12/71. Winkler Tóbiás. T. Ehrhardt úr! Egy üveg önnek kitűnő Dr. White-féle szemvizéből igen jót tett velem, kérem tehát (megrendelés) Wilhelmshafen, 4/71. Ihnken J. G.

[379]

1-1

Csészlőgépeket,

melyek egy óra alatt amennyit végeznek, mint három csészlő egy egész nap, szállít 88 frton kezdve kezesség és próbaidő mellett

ifj. Weil Mór Majnai-Frankfurtban,

vagy Bécsben, II. kerület, Franzensbrückenstrasse 13. sz.

Orvosság nélkül.

(531)

5-18

MELL- és TÜDŐ-

betegek természetes uton még reményvesztett az orvosok által gyógyíthatatlannak nyilvánított esetekben is gyökeresen kigyógyulnak

orvosság nélkül.

A betegség részletes leírására bővebben felel levélben

J. H. Fickert, Dir. Berlin, Wall-Strasse No. 23. A levélhez 5 ft o. é. melléklendő.

Orvosság nélkül.

A Szerecsen-gyógyszertár által Mainzban ingyen kapható Dr. Sampson tudományos értekezlete a

Coca-labdacsok I., II. és III.

használása felől (1 doboz 2 frt, 6 doboz 10 frt o. é. porosz gyógyszer-díjszab.) a lélegző- és emésztő-szervek, az idegrendszer betegségei, valamint általános és különös gyengeségi állapot ellen, ugy az indiánok híres általános szere, a coca-nak Peruból kitűnő tulajdonságai felől.

20-20 [455]

GÁMÁN JÁNOS ÖRÖKÖSEI KÖNYVNYOMDÁJA

Kolozsvártt, főtér báró Bánffy-ház, és központi irodája

KERESZTESY PÁL PAPIR-ÜZLETÉBEN

főtér, Gyulay-ház, felvállal mindennemű

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT.

Alólírt könyvnyomda tisztelettel tudatja a helybeli és vidéki t. ez. közönséggel, hogy újonan felszerelt és izletes betűkkel ellátott nyomdája azon kellemes helyzetben van, hogy mindennek **nyomdai megrendelést** elfogad, u. m.:

könyvek, bármely hazai nyelven, körözvények, rovatos iven, árjegyzékek, számlák, falragaszok, név- és meghívójegyek, gyászhirok, baromútlevelek, vásárcédulák stb. stb. a lehető legjutányosabb árak, gyors és pontos szolgálat mellett.

A LEGÚJABB MINTÁJU NÉVJEGYEK 100 DARABJA 1 frt.

FELVÁLLAL KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT IS.

HIVATALOS MUNKÁKRA NÉZVE

a nyomda, — miután Keresztesy Pál papir-üzletével és ez viszont a nyomdával egyesült — biztosítékot nyújt arra nézve, hogy a papirok a legelső papir-gyárakból szereztek be, és azok a hivatalos munkákhoz valódi gyári áron számíttatnak, és a legszükségesebb minízatokból kész raktárt tart, a meglévőket postafordultával, a szokatlan formájukat pedig a legrövidebb idő alatt elkészíti.

Minden megrendelést kérünk egyenesen a nyomdába küldeni, hol a legnagyobb pontosság biztosítottik.

Gámán János örökösei könyvnyomdája.

3-*

(533)

4-16.

53-*

A kolozsvári

(21)

THEA és RUM

MANDL A. U.

porosz királyi udvari szállítónál

BRÜNN-ben.

Családi thea fontja 2 ft, 2 ft 50 kr, egész 3 ft.

Karaván thea „, 4 ft, 5 ft, 6 ft, egész 8 ft.

Cuba-rum, igen finom, kupája palaczkkal együtt 1 ft.

Jamaica-rum palaczkkal 80 kr, egész 2 ft 20 kr.

Francia liqueurek, u. m. Anisette, Curaçao Crème de Rose,

Vanille, Kömény, sat., sat. palaczk számára 1 ft 20 kr.

Hollandi liqueurek palaczk számára 2-3 ft.

Muszka Allash porcellán kancsóban 70 krtól 2 ft 40 krig.

Shállítás vidékre utánvét mellett.

Arjegyzékek, kívánatra, ingyen küldetnek meg.

Hitelbank és Zalogkölcson-Társulat

1. leszámitol váltókat, utalványokat, kihuzott sorsjegyeket és kereskedelmi kötvényeket;
2. vesz és elad földterhermentesítési kötvényeket, részvényeket, magán kötvényeket és más értékpapirokat saját és idegen rovársra;
3. behajt váltókat és évi járulékok, kamatok, osztalékok, szelvények, utalványok és más ezimen levő követeléseket; kiveszi a pénztárból az utalványozott földterhermentesítési kötvényeket;
4. elfogad özreményképpen mindennemű értékpapirokat és értéktárgyakat;
5. elfogad folyó számlára pénzeket, váltókat és értékpapirokat, a melyekről utalványok utján lehet rendelkezni;
6. átvész pénzeket, a melyekről kamatozó, felmondási határidőhöz kötött s hátrítalag forgatható pénztárjegyeket ad ki; az ilyenű pénztárjegyek legkisebb értéke 100 ft;
7. a zálogkölcson-üzletben kölcsönököt ad a) mindennemű ingóságára, b) drágaságra; ékszerekre s arany- és ezüsneműekre; c) értékpapirokra, azaz mindennemű államkötvényekre és iparvállalati részvényre.

Ny. Gámán János örököseinek Kolozsvártt.

(523)

3-3

AKADEMIA

iparos és kereskedelmi, Grätzban.

Stiria kereskedői és iparosi által alapított magasabb kereskedelmi-iparos képező tizedik iskolai éve f. év october 1-én nyílik meg.

Az iskola célja: elméletleg és gyakorlatilag derék üzletembereket képezni.

Szervezete: Az iskola két szakosztályból áll, a kereskedelmiből és kereskedelmi-iparosból mindegyik 3 évi tanulmányal; az utóbbit két ágra osztlik: vegyészire és gépészetre. A szaktudományokan kívül 3 nyelv tanítatik (olasz, francia és angol). A gyakorlati kiképzésre nézve van minta-comptoir, vegyész műhely és gépészeti tanműhely.

A felvétel föltételei: 14 év, az a realkolai ismeretek, vagy egy polgári iskola avagy algyimnasium bevezése. Olyanok számára, kik ez előismeretekkel nem bírnak léteznek egy előkészítő iskola.

Hadkötelezettség. Az akademia tanulói ép mint az egyetem és gymnasium tanulói, a védtörvény által engedelt egy éves önkéntesség kedvezményében részesülnek.

Növeldek: Idegen tanulók elhelyezésére léteznek az intézet két tanárának vezetése alatt álló s az intézet tanulói számára felállított növeldek, pensionateok, és pedig: Kuhn Alajos tanár uré, Haydnutca 4. szám. Waltner György tan. uré Schiesztatg. 20. sz. E felett az igazgatóság képes tiszteletré méltó családokat megjelenni, ha a tanulók elálatásban, jó felügyeletben részesülnek. Kérdőközlésre felvilágosítással, részletes áttekintéssel készséggel szolgál.

A kereskedelmi és ipar Akademia igazgató-sága Grätzban.

Dr. Alvens. igazgató.